

Udviklingen i priser for vand og spildevand

Forsyningssekretariatet september 2010

Udviklingen i priser for vand og spildevand

1.1 RESUME

Alle husholdninger, virksomheder og institutioner bruger vand og har behov for at få afledt spildevand. Mellem 70.000 og 80.000 ejendomme får deres vand fra egen eller naboens vandboring, mens langt de fleste får leveret vand fra en almen vandforsyning. Langt de fleste forbrugere betaler altså til en vandforsyning for både at få leveret vand og for at få afledt spildevand.

Vandpriserne og priserne for håndtering af spildevand har været stærkt stigende i en årrække. Vandprisen er i de seneste ti år steget med 44 pct. Det er mere end dobbelt så meget som forbrugerpriserne generelt, der steg 19 pct. i perioden. Spildevandsprisen er steget med 78 pct. Det er næsten fire gange så meget som forbrugerpriserne generelt.

I 2001 brugte en husholdning i gennemsnit omkring 120 m³ vand om året og betalte dengang ca. 2.700 kr. om året for vand og afledning af spildevand. En husholdning med samme forbrug skulle i 2009 betale godt 4.100 kr. om året for vand og afledning af spildevand.

Husholdningernes vandforbrug er set over en ti-års periode faldet med ca. 12 pct. Derfor har en husholdnings gennemsnitlige udgift til vand og afledning af spildevand ligget ret stabilt i en årrække frem mod 2006. Prisstigningerne er altså stort set gået lige op med det faldende forbrug af vand. I de seneste tre år er en husholdnings samlede regning til vand og spildevand dog steget med mere end 25 pct., da priserne er steget mere, end forbruget er faldet.

De danske vandpriser og spildevandspriser ligger i top, når man sammenligner med priserne i de andre EU-lande, som vi normalt sammenligner os med. Der kan være forskellige grunde hertil, blandt andet forskel i afgiftstryk¹ eller om vandforsyning er baseret på grundvand eller overfladevand. Men forskellen kan også skyldes forskelle i effektivitet.

¹ Skatter på vand og spildevand varierer meget mellem landene og gør sammenligninger af priser uden skatter vanskelige, jf. "Pricing Water Resources and Water and Sanitation Services", OECD 2010.

For at medvirke til en udvikling af en mere effektiv vandsektor vedtog Folketinget i 2009 vandsektorloven, der blandt andet stiller krav til de omfattede selskaber om, at vand- og spildevandspriserne holder sig inden for et prisloft.

Vandsektorlovens prisloftsregulering med krav til effektivisering til vandselskabernes drift skal medvirke til, at forsyningerne leverer en høj kvalitet, og til at forsyningerne drives på en effektiv måde. Det er Forsyningssekretariatets opgave at fastsætte prislofter og stille krav til effektivitet, til gavn for forbrugerne og miljøet.

Forsyningssekretariatet skal første gang i efteråret 2010 fastsætte prislofter gældende for 2011. Det er hvert selskabs økonomiske forhold i 2003-2005, der er udgangspunktet for det prisloft, som Forsyningssekretariatet skal fastsætte for hvert af de omfattede selskaber. Prisloftet gældende for 2011 vil således afhænge af selskabernes økonomi i 2003-2005. Prisloftet vil yderligere afhænge af, om selskaberne gennemfører mange nye investeringer. Mange nye investeringer kan således få taksterne til at ligge på et højere niveau end tidligere, selvom driften effektiviseres.

Udgifter til vand og spildevand i en husholdning

Forbrugerne betaler for deres forbrug af vand og afledning af spildevand et mix af forskellige takster. Det er m³-afhængige bidrag, faste årlige bidrag, anlægsbidrag, tilslutningsbidrag, særbidrag for afledning af særlig forurenede spildevand og andre særbidrag.

Betaling for vand og afledning af spildevand udgør en lille, men stigende, andel af økonomien.

En husstand brugte i gennemsnit 120 m³ vand om året i 2001. I 2008 brugte en husstand i gennemsnit 107 m³ vand om året. Det er et fald på næsten 12 pct.²

I 2001 kostede det en husholdning i gennemsnit 23,17 kr. at forbruge én m³ vand og få afledt én m³ spildevand. I 2009 kostede det i gennemsnit 34,80 kr. Det er en stigning på ca. 50 pct.

Når der både er sket et fald i forbruget og en stigning i prisen, vil den samlede betaling for vand og afledning af spildevand være steget mindre end stigningen i priserne. En husholdning skulle i gennemsnit i alt betale 2.781 kr. for sit vandforbrug og afledning af spildevand i 2001, mens det lavere forbrug i 2009 i gennemsnit kostede 3.724 kr. For en gennemsnitlig husstand er den årlige udgift hertil steget

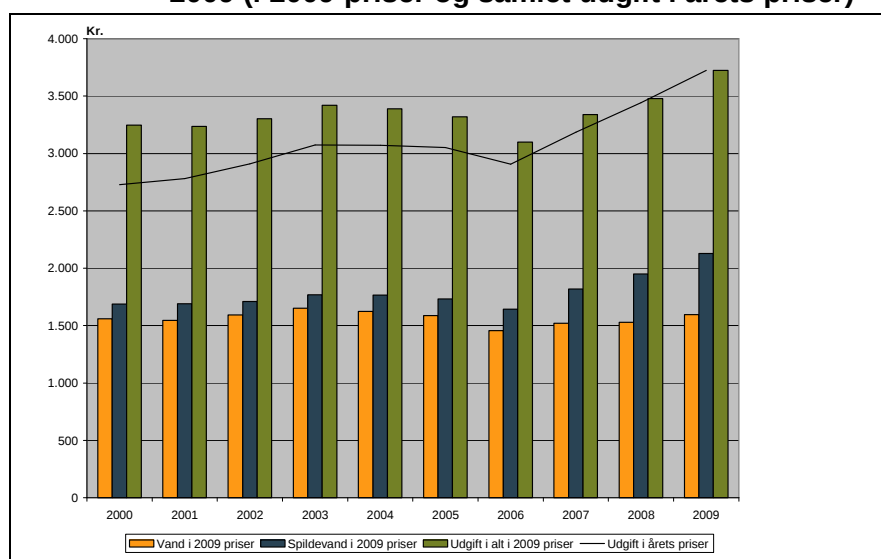
² "Vand i tal" Danva 2009

med knap 1.000 kr., svarende til ca. 34 pct., siden år 2000. Heraf har stigningen været på ca. 25 pct. i de seneste tre år.

Det var altså lykkedes den gennemsnitlige husholdning at reducere stigningen i sin vandregning med mere end 400 kr. om året ved at spare på vandet.

Hvis man omregner alle beløb til det prisniveau, der gjaldt i 2009, viser det sig, at udgiften til vand er ret konstant over perioden, mens udgiften til håndtering af spildevand stiger betydeligt hen imod slutningen af perioden, jf. figur 1.

Figur.1: Husstandenes udgift til vand og spildevand 2000-2009 (i 2009-priser og samlet udgift i årets priser)

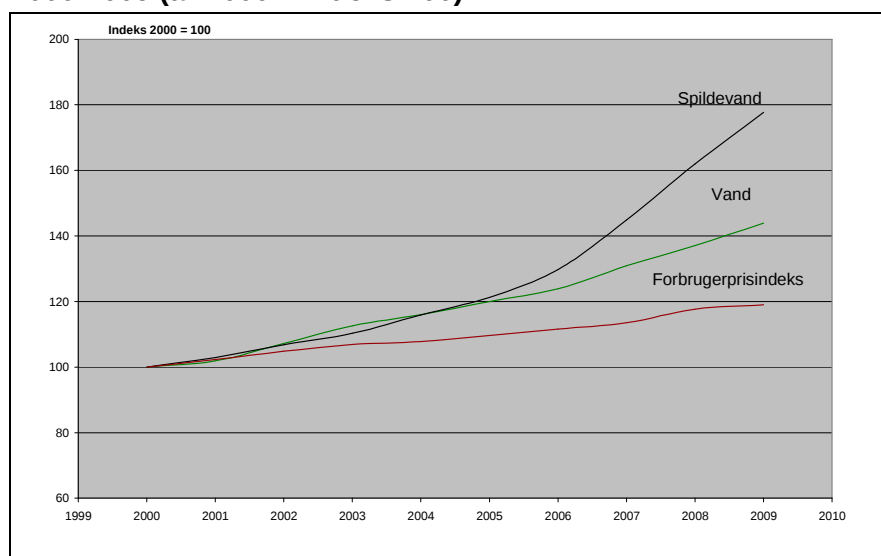

Note: Der korrigeres for inflation i de generelle forbrugerpriser i perioden 2001 til 2009

Kilde :Statistikbanken FU 5 og FU 10 og Pris 5, EU-harmoniserede forbrugerindeks

Priserne for vand og især for spildevand er siden år 2000 steget væsentligt mere end forbrugerprisindekset. Umiddelbart viser tallene en prisstigning fra 2000 til 2009 ca. 44 pct. på vand og på ca. 78 pct. på spildevand, mens det samlede forbrugerprisindeks i perioden er steget med 19 pct., jf. figur 2.

Figur.2: Prisudviklingen på vand og spildevand i Danmark 2000-2009 (år 2000 = indeks 100)

Note: Forbrugerpriser – indeholder moms og miljøafgifter - afgift af ledningsført vand, afgift til drikkevandsbeskyttelse og afgift af spildevand.

Kilde: Statistikbanken, Pris 5, EU-harmoniserede forbrugerindeks Jf. det EU-harmoniserede forbrugerprisindeks (HICP).

Vandprisen er steget mere end dobbelt så meget og spildevandsprisen fire gange så meget som forbrugerpriserne fra år 2000 til 2009. De mest markante stigninger sker fra 2006 og frem.

I priserne er indeholdt afgift af ledningsført vand og spildevandsafgift, som har været uændret i perioden 2000-09, jf. boks 1. Desuden er der indeholdt betaling af gebyr på vandindvinding, som blev ændret til en afgift på drikkevandsbeskyttelse i 2009. Denne afgift er steget en smule, men betyder kun lidt for den samlede vandpris. Afgiftsbelastningen er derfor ikke væsentligt ændret i perioden

Boks.1: Afgift på drikkevand og spildevand

Indtil udgangen af 2008 betalte vandværker med indvindingstilladelse et *gebyr på vandindvinding*. Denne afgift blev opkrævet af kommunerne. Denne afgift havde hjemmel i vandforsyningslovens § 52 c. Ifølge denne blev der fra 2000 opkrævet en afgift af amterne til finansiering af deres arbejde med at sikre drikkevandresurserne (kortlægning og indsatsplanlægning). Dette arbejde overgik til kommunerne

og staten ved strukturreformen 1. januar 2007.

1. januar 2009 indførtes i stedet en *afgift til drikkevandsbeskyttelse*, jf. bestemmelserne herom i vandforsyningslovens kapitel 4 a - § 24. Formålet er at finansiere Miljøministeriets og kommunernes opgaver i forbindelse med beskyttelse af grundvandet, herunder kortlægning og udpegning af områder med drikkevandsinteresser, indvindingsoplande og områder, som er særligt følsomme over for forurening.

Den udgør 30,5 øre i 2009-niveau pr. m³ grundvand af tilladelser til indvinding af grundvand. Den forhøjes pr. 1. januar 2011 til 31,5 øre pr. m³ grundvand.

Lov om afgift af ledningsført vand, jf. lovbekendtgørelse nr. 639 af 21. august 1998, bestemmer, at der skal betales en *afgift* til statskassen *af ledningsført vand*, der forbruges her i landet. Afgiften udgør 5 kr. pr. m³ vand, og den opkræves af vandværkerne.

Det fremgår af tal fra Skat, at provenuet af afgiften af ledningsført vand har været svagt faldende siden 2002, og at det i 2009 beløb sig til 1.372 mio. kr.

Der betales afgift af spildevand, der udledes her i landet til søer, vandløb eller havet, jf. spildevandsafgiftsloven, lovbekendtgørelse nr. 636 af 21. august 1998 om afgift af spildevand.

Afgift af spildevand blev indført ved lov nr. 490 af 12. juni 1996 og trådte i kraft den 1. januar 1997. Afgiften har til formål at tilskynde til en reduktion af de udledte vandmængder, til en forbedring af renseanlæggenes rensning og til en begrænsning af regnvandsmængden i spildevandssystemet.

Afgiften i 2009 og 2010 udgør for følgende stoffer indeholdt i spildevandet:

- Totalnitrogen - 20 kr. pr. kg
- Totalfosfor - 110 kr. pr. kg
- Organisk materiale opgjort som biologisk iltforbrug efter 5 dage (BI5 (modificeret)) -11 kr. pr. kg

Provenuet af afgiften på spildevand beløb sig ifølge Skat til 199 mio. kr. i 2009.

Kilde: " Afgifter - provenuet af afgifter og moms - Statens afgiftsprovenu 2003-2009", Skat 10. juni 2010.

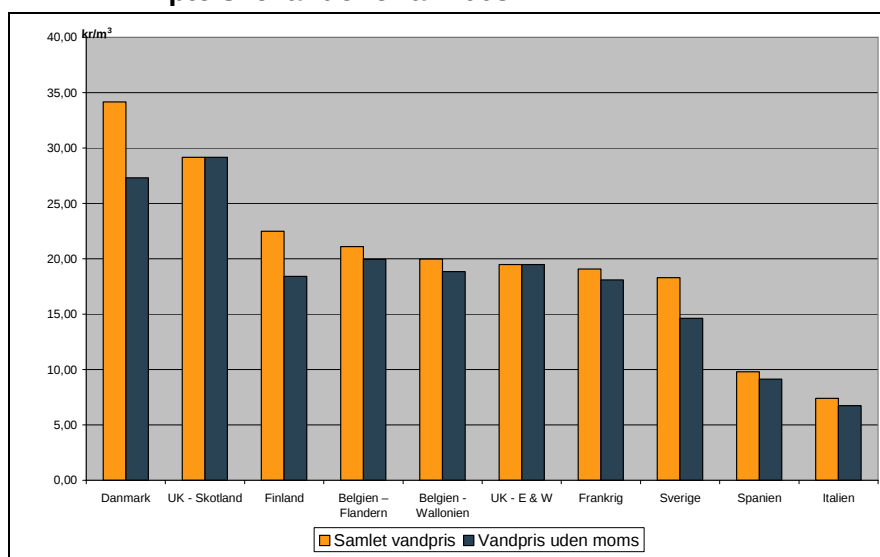
Internationale priser

Tal fra OECD peger på, at de danske vand- og spildevandspriser er højere end priserne i de andre lande, som vi plejer at sammenligne os med.

I OECD-rapporten "Pricing Water Resources and Water and Sanitation Services" er bragt en sammenligning af husholdningernes samlede udgifter til vand og spildevand. Resultaterne i rapporten er baseret på en undersøgelse gennemført i 2007-2008.

Når man ser på de priser, som forbrugerne oplever, findes de højeste priser for vand og spildevand i Danmark. Når der ses på priser uden moms, er Danmark dog kun næstdyrest. Skotland er ifølge OECD det dyreste land, når der ikke indregnes moms i priserne, jf. figur 3.

Figur.3: Gennemsnitlige forbrugeroplevede samlede priser for vand og spildevand i en række udvalgte europæiske lande for år 2008

Note: Forbrugerpriser – indeholder moms, miljøafgifter og indvindingsafgifter. Priserne indeholder betaling for både vand og spildevand.

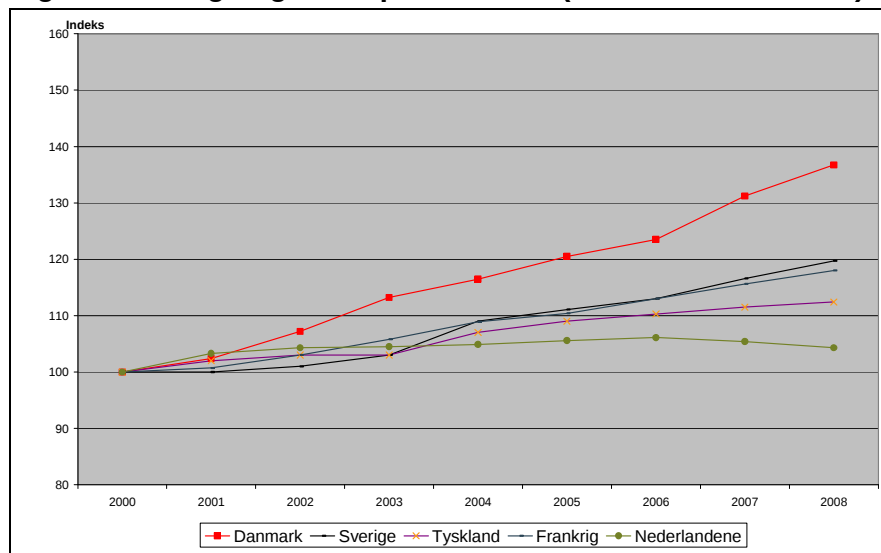
Anm.: Omregnet fra \$ med Nationalbankens middelskurs for 2008, 1\$ = 5,098641 kr.

Kilde: "Pricing Water Resources and Water and Sanitation Services", fig. 2.1, OECD 2010 og egne beregninger ud fra oplysninger heri.

Priserne i Danmark for vand og spildevand er som sagt steget betydeligt mere end forbrugerpriserne i øvrigt.

Sammenlignes prisstigningerne på vand i Danmark med udviklingen i priserne i andre lande, viser det sig, at stigningen i vandprisen i Danmark er større end i fem af de øvrige EU-9³ lande, der er oplysninger fra, for overskuelighedens skyld vist i. figur 4 og 5. Der er kun sammenlignelige tal frem til 2008.

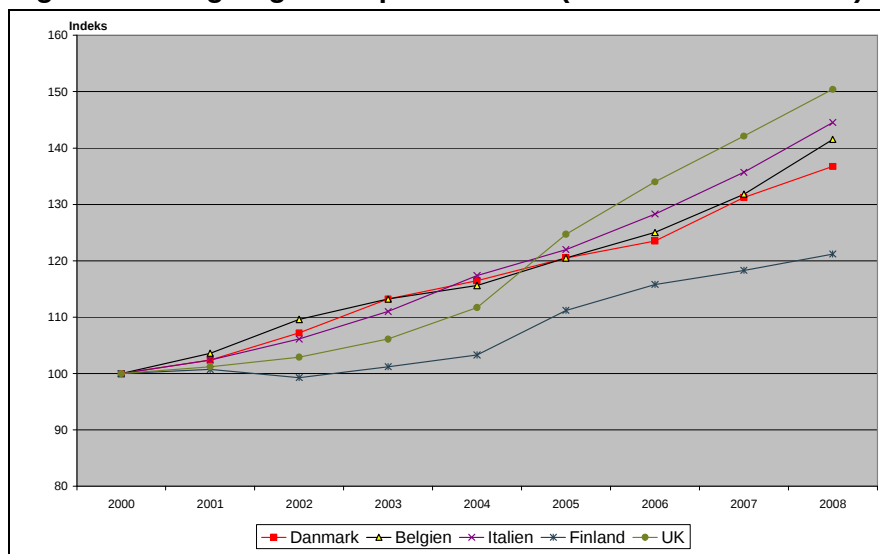
Figur.4: Stigning i vandpriser i EU-9 (år 2000 = indeks 100)

Kilde: Eurostat indeks tal i HICP for priser for CP0441 Vand

³ EU9, dvs. Danmark, Belgien, England, Finland, Frankrig, Nederland, Italien, Sverige og Tyskland

Figur.5: Stigning i vandpriser i EU-9 (år 2000 = indeks 100)

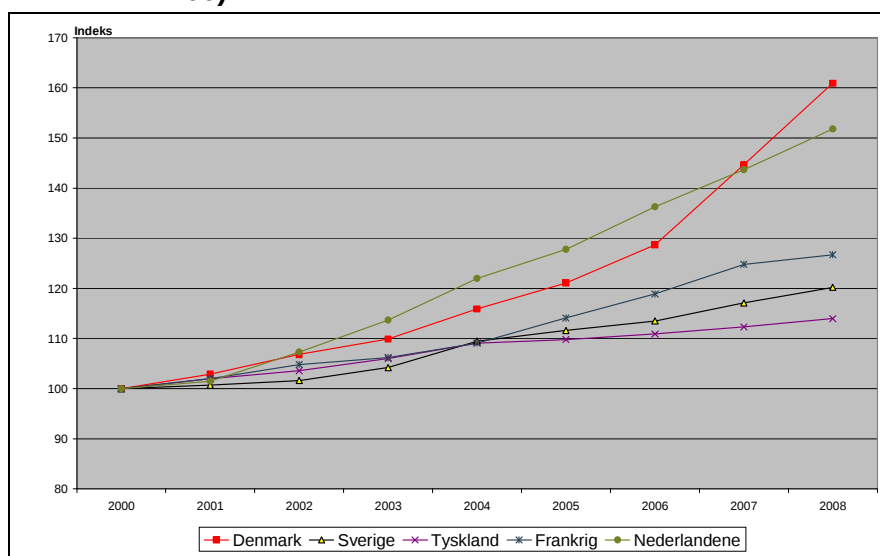
Kilde: Eurostat indeks tal i HICP for priser for CP0441 Vand

I perioden fra 2000 til 2008, hvor de nyeste tal stammer fra, var stigningen i vandprisen i Danmark på ca. 38 pct. Til sammenligning er priserne på vand i Nederlandene, Tyskland, Frankrig, Sverige og Finland steget mindre end 22 pct.

I Italien, Belgien og UK er priserne steget mere end 40 pct. Der er således større prisstigninger på vand- og spildevand i disse lande end i Danmark.

Ses der på priserne for spildevand, er de danske spildevandspriser steget mest blandt de otte lande, der er oplysninger fra i årene fra 2000 til 2008, for overskuelighedens skyld vist i. figur 6 og 7.

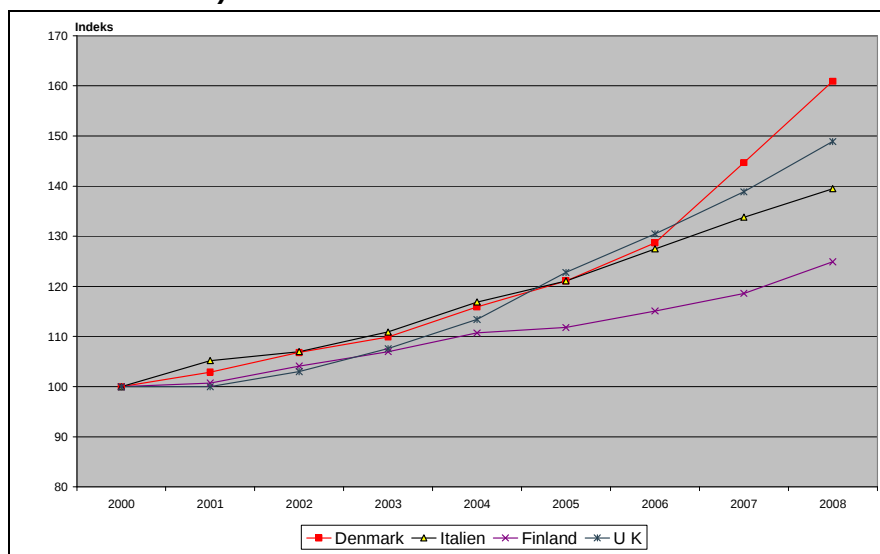
Figur.6: Stigning i spildevandpriser i EU-9 (år 2000 = indeks 100)

Note: Der er ikke sammenlignelige tal for Belgien

Kilde: Eurostat indeks tal i HICP for priser for CP0443 Spildevand

Figur.7: Stigning i spildevandpriser i EU-9 (år 2000 = indeks 100)

Note: Der er ikke sammenlignelige tal for Belgien

Kilde: Eurostat indeks tal i HICP for priser for CP0443 Spildevand

De danske spildevandspriser er steget med godt 60 pct. Spildevandspriserne i de øvrige lande er steget med mellem 15 pct. og op til godt 50 pct.

Forsyningssekretariatet og prisloftreguleringen

Folketinget vedtog i 2009 vandsektorloven⁴, der blandt andet stiller krav om, at vand og spildevandspriserne holder sig inden for et prisloft, der fastsættes af Forsyningssekretariatet. Der er desuden krav om selskabsgørelse af driften af vand- og spildevandsforsyningerne samt krav om effektivisering.

Loven bygger på principperne i en aftale for en mere effektiv vandsektor indgået 1. februar 2007 mellem regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten.

Vandsektorlovens prisloftsregulering med krav til effektivisering til vandselskaberne skal medvirke til, at vandsektoren sikrer forsyning med rent drikkevand og afledning af spildevand til de lavest mulige omkostninger.

⁴ Lov nr. 469 af 12.juni 2009 om vandsektorens organisering og økonomiske forhold.

Prisloftreguleringen gælder alle vandselskaber, der var kommunalt ejede ved lovens ikrafttræden – både vand og spildevand – samt de største af de private vandværker⁵. I alt godt 300 selskaber er omfattet af denne regulering.

Forsyningssekretariatet er oprettet i 2009 og har ansvaret for at gennemføre denne regulering ud i vandsektoren. Forsyningssekretariatet skal bl.a. fastsætte de prislofter, der kommer til at gælde for selskabernes takster. Prisloftet meddeles selskaberne året før det år, som prisloftet gælder for. Prisloftet for 2011 skal meddeles selskaberne senest 1. november 2010.

Prisloftet er gældende for alle de typer af indtægter, selskabet har i forbindelse med dets primære aktiviteter. Det er således alle selskabets indtægter fra de primære aktiviteter, der sammenlagt og delt med det afsatte antal m³ vand eller spildevand skal være mindre end eller lig med prisloftet.

Forsyningssekretariatet skal første gang i efteråret 2010 fastsætte prislofter gældende for 2011. Det er hvert selskabs økonomiske forhold i 2003-2005, der er udgangspunktet for det prisloft, som Forsyningssekretariatet skal fastsætte for hvert af de omfattede selskaber. Prisloftet gældende for 2011 vil således afhænge af selskabernes økonomi i 2003-2005. Prisloftet vil yderligere afhænge af, om selskaberne gennemfører mange nye investeringer. Mange nye investeringer kan således få taksterne til at ligge på et højere niveau end tidligere, selvom driften effektiviseres.

Den gennemførte regulering sætter i højere grad end tidligere fokus på selskabernes effektivitet. I prislofterne for 2011 skal der indregnes et effektivitetskrav, der procentvis vil være ens for alle forsyninger.

I prisloftet for 2012 skal Forsyningssekretariatet indregne krav til individuel effektivisering af driften for hvert selskab. Størrelsen af det individuelle effektiviseringskrav fastsætter Forsyningssekretariatet ved at udlede og sammenligne forsyningernes effektivitet. Selskaber med størst effektiviseringspotentiale vil få de største krav til effektivisering.

Formålet med kravene til effektivisering er at opnå mere effektive selskaber til fordel for både forbrugerne og miljøet.

⁵ Vandværker med et årligt debiteret salg på 200.000 m³ eller mere.